

A close-up photograph of a brown leather suitcase. The top handle is made of dark brown leather and is attached to a brass frame. The frame is made of polished brass and has several rivets. The leather is dark brown and has a textured surface. The background is a plain, light color.

Jordemødre i
kommuner

**Hvad har de
i tasken?**

Denne folder er tænkt som et katalog med inspiration til de forskellige opgaver, som en jordemoder kan løse i en kommune. Folderen beskriver forskellige roller, som med fordel kan varetages af en jordemoder - med eksempler fra den kommunale verden. På den måde vil KL og Jordemoderforeningen gerne gøre opmærksom på det potentiale, der ligger i at ansætte en jordemoder med specifikke og almene sundhedsfaglige kompetencer indenfor både sundhedsfremme og forebyggelse.

Jordemoderen kan indgå i det social- og sundhedsfaglige samarbejde i kommunerne og i udviklingen af det vigtige samarbejde på tværs af sektorerne. Jordemødrene kan således både spille en rolle i de opgaver, der følger af udviklingen af det nære sundhedsvæsen i kommunerne, og bidrage til opgaveløsningen på det sociale område, hvor der er stigende fokus på en tidlig indsats. De enkelte roller vil i mange tilfælde kunne kombineres i én ansættelse.

Virksomhedsjordemoder
arbejds miljø

Vejleder
seksuel sundhed

Projektleder
sårbare familier

Konsulent
sundhedsfremme

Underviser
familiekurser

Forløbskoordinator
føde/barselsgang

Virksomheds- jordemoder graviditet og arbejds miljø

Gravide i Danmark har ifølge en SFI-undersøgelse gennemsnitlig 48 dages graviditetsbetinget sygefravær frem til de går på graviditetsorlov. Jordemødre vurderer i samme undersøgelse, at kun 25 procent af disse sygemeldinger er nødvendige. Der fødes mellem 55.000 og 60.000 børn om året i Danmark, så der er meget fravær, som kunne undgås.*

Fraværet koster virksomhederne og samfundet penge i form af tabt produktivitet og udgifter til sygedagpenge. Men det betyder også, at den gravide risikerer at miste den tilknytning til arbejdspladsen, som er med til at sikre, at hun får en god og aktiv graviditet og en god tilbagevenden til arbejdslivet efter fødsel og barsel.

Det stigende antal sygemeldinger begrundet i graviditet kan have en sammenhæng med et generelt fokus i svangreomsorgen på risici. Med en individuel vurdering af den enkelte gravide medarbejders situation kan reelle risici afdækkes og trygheden for den gravide sikres.

**Gravides sygefravær. SFI 2010. Henning Bjerregård Bach & Annemette Coop Henriksen*

Her er Marianne

Marianne kunne være den jordemoder, I ansatte til at rådgive de gravide i kommunen, så de undgår unødvendigt fravær fra deres arbejde. Både de kvinder, I selv har ansat, og de kvinder, som virksomhederne i kommunen har ansat, kan være målgruppen for indsatsen. Som jordemoder kan Marianne ved grundig vejledning og samtale med de gravide og med udgangspunkt i den enkeltes arbejdssituation hjælpe med at finde ud af, hvordan den gravide i videst muligt omfang forbliver aktiv under graviditeten, og hvordan arbejdet kan tilrettelægges, så sygefraværet bliver mindst muligt.

Personalechef Tina Bjerregaard,
Fredensborg Kommune:

"Vi har et stort fokus på at sikre vores medarbejdere en bedre trivsel. Det gælder ikke mindst vores gravide medarbejdere, der går gennem en særlig følsom periode – både fysisk og psykisk – og som samtidig har et job at passe. Det kan være en svær balance. Ved at tilbyde alle gravide medarbejdere rådgivning fra en jordemoder hjælper vi de gravide med at få en bedre trivsel både hjemme og på arbejdet. Det er samtidig vores forventning, at vi kan nedbringe sygefraværet specifikt for vores gravide medarbejdere. Det vil gavne både den gravide, arbejdspladsen og kollegerne."

Vejleder seksuel sundhed

Jordemødre er uddannet til at rådgive om svangerskabsforebyggelse og om kvinders reproduktive og seksuelle sundhed generelt. Desuden har jordemødre indsigt i og erfaring med tværfagligt samarbejde inden for både social- og sundhedsområdet. Det er gavnligt, når indsatsen til borgere med særlige behov skal styrkes og koordineres. I Sverige har man siden 1970'erne haft særlige initiativer rettet mod unge, de såkaldte ungdomsmødtager, med det formål at fremme fysisk og psykisk sundhed, at styrke unge i deres identitetsudvikling og at forebygge uønsket graviditet og seksuelt overførbare infektioner. Disse opgaver varetages primært af jordemødre og socialrådgivere, og de unge kan anonymt og gratis få rådgivning om sex, samliv og livet i al almindelighed, få udskrevet recept på hormonel antikonception, få lagt spiral op og få gratis kondomer.

I et samarbejde har Halsnæs Kommune og Region Hovedstaden i 2013 på projektbasis etableret et af de første tilbud i Danmark til unge, inspireret af de svenske initiativer. Halsnæs Kommune har sørget for, at de unge kan få gratis prævention i tilbuddet.

Her er Gabriela

Gabriela arbejder blandt andet i ungdomsmodtagelsen i Halsnæs kommune.

Arbejdet består hovedsagligt af samtaler med unge om sex og samliv, prævention, graviditet og abort. Samtalerne handler også ind imellem om livsstil, livssituation, de unges baggrund og konkrete begivenheder, som de unge ønsker at tale om.

Gabriela udfører gynækologiske undersøgelser, forestår graviditetsprøver og prøver for seksuelt overførte sygdomme og henviser evt. videre til speciallæge. I samarbejde med en gynækolog kan jordemoderen udskrive hormonprævention og nødprævention samt oplægge spiral i ukomplicerede tilfælde. Jordemoderen medvirker også i seksualundervisningen i kommunens skoler.

Familiechef Jan Dehn,
Halsnæs Kommune:

"Den særlige viden, som jordemødre har om prævention og seksualitet, er meget nyttig for os. Halsnæs Kommune har fx en af landets højeste abortfrekvenser blandt de 16-24-årige, og ved at tilbyde gratis og anonym rådgivning hos en jordemoder i kombination med gratis prævention tror vi, at det tal kan bringes ned. Jordemoderen er derfor et godt supplement til de øvrige fagpersoner omkring den unge - sundhedsplejersken, socialrådgiveren og den praktiserende læge".

Projektleder/ konsulent sårbare familier

Både læger og jordemødre oplever i stigende omfang gravide kvinder, der lider under store psykiske eller sociale belastninger med risiko for alvorlige senfølger – ikke bare for dem selv, men for hele familien. Det er gravide, der både i graviditeten og efter fødslen i større grad vil have brug for ekstra ressourcer - også i kommunalt regi. Udover de menneskelige omkostninger udgør gruppen af sårbare familier, herunder familier med misbrugsproblemer, også en stor økonomisk byrde for både regionerne og kommunerne.

Jordemødrene har erfaring med den svære samtale og et indgående kendskab til familiedannelse, forebyggelse og sygdomslære. De har gode kompetencer i forhold til at vurdere og handle ud fra den enkeltes situation, det være sig socialt såvel som sundhedsmæssigt.

Jordemødrene har herved gode forudsætninger for at støtte denne gruppe af gravide og deres familier til at opnå deres optimale udviklingspotentiale, og kan supplere de faggrupper, der allerede arbejder social- og sundhedsfagligt med familierne i kommunalt regi.

Jordemødrene kan også på et mere overordnet plan indgå som konsulenter eller projektledere for de forskellige faggrupper, der arbejder med sårbare gravide og deres familier. Yderligere har jordemødrene fra arbejdet i regionalt regi ofte særlige forudsætninger for at deltage i samarbejde på tværs af sektorerne med sygehuse og praktiserende læger.

Her er Nanna

Nanna er ansat i Kalundborg Kommune som projektleder for Sundhedstjenesten i satspuljeprojektet 'GRO'. Projektets formål er at styrke det enkelte barns trivsel og mentale sundhed via en differentieret indsats, der begynder allerede i graviditeten. Indsatsen baseres på helheden i den enkelte families situation og tilpasses ud fra familiens behov og ressourcer.

Nanna samarbejder med kommunens sundhedsplejersker om de gravide, der har brug for ekstra hjælp. I hendes arbejde vægtes særligt styrkelse af omsorg, tilknytning og det ansvar, som det lille barn fordrer, tillige med styrkelse af deltagernes mestringsevne. Nannas arbejde indbefatter tillige en tæt koordinerende indsat med relevante instanser og faggrupper.

I det daglige koordinerer Nanna de forskellige aktiviteter, arrangerer møder og konferencer, holder oplæg for tværfaglige samarbejdspartnere og udarbejder tids- og handleplaner.

Ledende sundhedsplejerske Bodil Giversen, Kalundborg Kommune:

"I Kalundborg Kommune har vi etableret satspuljeprojektet "GRO" og løser en række opgaver i forbindelse med at støtte og hjælpe sårbare familier. Det er vigtigt, at der er mange forskellige kompetencer til rådighed, når de udsatte gravide og småbørnsforældre skal guides og støttes. Specielt i forbindelse med sårbare gravide er det nyttigt med en jordemoder, der sammen med sundhedsplejersken kan give den gravide kvinde den fornødne opbakning og undervisning i en svær, men også glædelig situation".

Konsulent sundhedsfremme

Uddannelsen til jordemoder fokuserer på generel sundhedsfremme og forebyggelse. Jordmoderen kan blandt andet vejlede omkring kost, ernæring og motion. Jordemødrene er tillige uddannet bredt indenfor anatomi og fysiologi, samt generel sygdomslære, og har derfor også god indsigt i fx KRAM-faktorerne.

Undervisning i kommunikation vægtes højt i uddannelsen og i det efterfølgende arbejde som jordemoder. Jordmoderen har således stærke kompetencer indenfor varetagelse af 'den motiverende samtale'. Jordmoderens brede indsigt i sundhed og sygdom kombineret med hendes erfaring med mødet med mennesker i alle situationer gør, at hun kan varetage sundhedsfremme og forebyggelse på langt flere områder end de områder, der traditionelt forbindes med jordemoderarbejde.

Her er Gitte

Gitte er uddannet jordemoder og har været ansat i kommunalt regi siden 1998 med mange forskellige opgaver inden for sundhedsfremme og forebyggelsesområdet. Gitte er nu ansat i Gladsaxe Kommune som sundhedskonsulent. Tidligere var hun ansat som konsulent i Københavns Kommune i skolemadsprojektet på Indre Nørrebro, og efterfølgende har hun været ansat som konsulent med fokus på kommunens politik på skolemadsområdet. Før ansættelsen i Gladsaxe har Gitte også været med til at udarbejde forløbsprogrammer på ældreområdet i Gentofte Kommune.

For tiden er Gittes tid primært målrettet projektledelse indenfor skoleområdet – særligt for 0.- 6. klasserne. Gitte har det overordnede faglige ansvar for projektet 'Mad, måltid og bevægelse', og er også involveret i kommunens implementering af Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker.

Institutchef, Mette Simonsen, Metropol:

“Jordemoderuddannelsen er hele tiden opdateret på aktuelle samfunds – og sundhedsrelaterede udfordringer.

Koordinering og samarbejde med forskellige faggrupper indgår med stor vægt i jordemoderuddannelsen, som også rummer fysiologi og sygdomslære og dermed viden om folkesundhedssygdomme.

I jordemoderuddannelsen vægtes undervisning i sundhedsfremme og forebyggelse højt. Særligt det kommunikative og relationskabende fokus i uddannelsen giver jordemødre stærke kompetencer til at varetage den sundhedsfremmende samtale med alle befolkningsgrupper.”

Underviser familiekurser

I Sverige har man i en årrække prioriteret kurser, der styrker familiekompetencerne hos alle førstegangsfødende. Denne såkaldte Leksand-model har vist et markant fald i antallet af skilsmisser, langt færre socialt udsatte børn og unge og bedre udnyttelse af de offentlige budgetter.

I Danmark er der voksende interesse for tilsvarende kurser, og Holstebro kommune har været den første til at indføre et tilbud for alle førstegangsfødende baseret på en tilpasset model af Leksand-modellen. Andre kommuner anvender andre modeller, der tager udgangspunkt i samme formål.

Familiekurserne i Holstebro tilbydes de kommende forældre allerede i graviditeten, hvor jordemødrene varetager den fødselsforberedende undervisning for de kommende familier. Ansættelse af jordemødre i kommunalt regi vil sikre en høj grad af fleksibilitet samt optimal udnyttelse af jordemødrenes viden om graviditet og fødsel og brede viden om sundhedsfremme og forebyggelse i samarbejdet med sundhedsplejerskerne.

Her er Rikke

Rikke er jordemoder og står for undervisningen i graviditets- og fødselsforberedelse i Holstebros projekt 'Familier med hjerte'. Rikke indgår i et tæt samarbejde med sundhedsplejerskerne og andre relevante faggrupper omkring tilrettelæggelse af undervisningen i den del af projektet, hvor kvinderne er gravide.

Ud fra den erfaring, man har opnået gennem familiekurserne, er der en klar formodning om, at indholdet i undervisningen og det tætte samarbejde mellem faggrupperne er med til i langt højere grad at ruste parrene til deres kommende opgaver i varetagelsen af forældreskabet. Sundhedsplejerskerne rapporterer, at de ser en klar langtidseffekt i form af blandt andet færre forældre med fødselsdepressioner.

Leder af sundhedsplejen i Holstebro Kommune, Pernille Almdal:

"Vores indsats kan kun lykkes, fordi jordemødre og sundhedsplejersker arbejder tæt sammen – vi er afhængige af hinanden. Jeg kan godt forestille mig, at samarbejdet kan udvikles yderligere. Fx hvis vi kunne ansætte en jordemoder, som arbejdede en del af sin tid på sygehuset og en del af sin tid her i kommunen i en indsats målrettet sårbare gravide."

Forløbskoordinator udskrivning fra føde- gang/barselsgang

En stor del af de kvinder, der føder på hospital, føder i dag ambulant. Det vil sige, at de og deres barn typisk udskrives indenfor de første 4-6 timer efter fødslen og ofte direkte fra fødegangen. I de første 14 dage efter fødslen har regionerne og de regionalt ansatte jordemødre en del af ansvaret for, at kvinder, børn og resten af familierne får en sund og god start med det nye liv. En tilsvarende opgave ligger hos den kommunale sundhedspleje. Erfaringerne viser, at det kan være vanskeligt at få koordineret indsatsen mellem de to sektorer, så den er effektiv og kommer på de rigtige tidspunkter.

Her er Louise

Louise er jordemoder, og hvis hun arbejdede i din kommune, kunne hun også varetage opgaven med at koordinere forløbene for kvinder, der føder ambulantly og skal sikres en optimal overgang fra den regionale sektor til den kommunale sektor. Louise har med sit indgående kendskab til klinisk praksis i sygehusregi og sin viden om barselspleje for både mor og barn gode forudsætninger for at sikre en differentieret indsats, der støtter den enkelte kvinde og hendes barn i sektorovergangen. Louise vil kunne indgå både i det enkelte forløb og i arbejdet med tilrettelæggelsen af den overordnede indsats på området i tæt samarbejde med sundhedsplejerskerne.

Sundhedsstyrelsens "Anbefalinger for svangreomsorgen, 2013":

"I den første sårbare tid er der behov for, at samarbejdet mellem det kommunale og regionale sundhedsvæsen er fleksibelt og tager udgangspunkt i familiens behov og barnets trivsel. Det faglige ansvar påhviler den enkelte autoriserede sundhedsperson i den konkrete vurdering og vejledning, men udgangspunktet for et velfungerende barselsforløb er et fælles ansvar for, at familien får de tilbud de har behov for".

Spot på kompetencer

Med denne folder håber vi at have sat spot på de af jordemoderens kompetencer, der med fordel kan komme i spil ved den kommunale opgaveløsning inden for de nævnte områder. Hvis du overvejer at ansætte en jordemoder, er du velkommen til at kontakte KL eller Jordemoderforeningen for nærmere oplysninger og du kan se den personlige introduktion, som vores korte film giver.

Du finder et link til filmen på bagsiden af denne folder.

Du kan også se mere baggrundsmateriale på www.Personaleweb.dk.

Se filmen og mød en personalechef, der har en jordemoder tilknyttet i Fredensborg Kommune, hør jordemødres erfaringer i Halsnæs Kommune og Kalundborg Kommune, og hør erfaringerne fra en ledende sundhedsplejerske i Holstebro Kommune.

Spot på kompetencer

Scan koden her eller søg på Youtube: "Jordemødre i kommuner", så finder du en film, vi har produceret med spot på jordemødres kompetencer.

Dette hæfte er udarbejdet i samarbejde mellem KL og Jordemoderforeningen.

Kommunernes Landsforening
Weidekampsgade 10
København S
Tlf 33 70 33 70
www.kl.dk

JORDEMODERFORENINGEN

Jordemoderforeningen
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Tlf 46 95 34 00
www.jordemoderforeningen.dk